

УДК 7.012:687.016

ЗАСТОСУВАННЯ ЕСТЕТИКИ ОЛЕКСАНДРИ ЕКСТЕР В СУЧАСНОМУ ДИЗАЙН-ПРОЄКТУВАННІ КОСТЮМА

ДАВИДЕНКО Ірина¹, НИКОЛАЄВА Тетяна¹,
РОЖИН Наталія², БОНДАР Олександра¹

¹Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна

²Бірмінгем Сіті університет, Великобританія

irinedavidenko@gmail.com

В дослідженні показано актуальність застосування естетичних підходів видатної художниці ХХ століття Олександри Екстер в сучасному дизайн-проектіванні костюма. Розглянуто приклади творчих проєктів дизайнерів в реконструкції костюма, використанні художньої вишивки, створенні одягу, аксесуарів та головних уборів, натхненних спадком видатної представниці українського авангарду.

Ключові слова: авангардизм, композиція, костюм, форма, колорит, дизайн проєктування.

ВСТУП

Початок ХХ ст. був відзначений надзвичайним зростанням інтересу до нових авангардних течій в мистецтві: футуризму, кубізму, супрематизму, фовізму, конструктивізму та інших. Сформовані на початку ХХ ст. закономірності культурологічних та естетичних засад ідеології авангарду базувалися на індивідуалізмі та етажності. Важкі матеріальні умови змушували художників того часу в своїй творчості звертатися до об'єктів народного ужиткового мистецтва (текстилю, одягу, предметів побуту). Багато відомих художників вимушені були сполучати творчу роботу з роботою в текстильній та легкій промисловості, в зв'язку з тим, що відбулась різка зміна не тільки загального стилю життя, але й вимог до формотворення та призначення тогочасного костюма. Активно в цей період про себе заявляють принципи нової естетики, експерименти з формою, кольорами, фактурою. Художники 1920-х років втілювали принципи нового мистецтва в багатьох елементах повсякденного життя. Над орнаментами тканин працюють в цей час К. Малевич, Л. Попова, О. Екстер, В. Степанова; проєкти костюмів нового часу створюють Н. Ламанова, В. Мухіна, О. Родченко, Л. Попова та О. Екстер [1]. Одними з найбільш цікавих, творчих розробок в галузі дизайну одягу стали роботи Олександри Екстер.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою дослідження є визначення актуальності дизайнерських підходів видатної художниці першої половини ХХ століття Олександри Екстер в сучасному дизайн-проектіванні.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Олександра Екстер належить до тих українських митців, яких незаслужено обійшла увагою українська ж громадськість, зате адекватно оцінив світ [4]. Найбільш переконливо про творчий талант О. Екстер говорять її твори, театральні костюми, проекти декорацій, маріонетки, книжкові ілюстрації та проекти сучасного костюма для московського «Ательє мод» [2]. О. Екстер вважала, що форма нерозривно пов'язана із кольором та його властивостями. Вивчаючи характер дизайну моноколірного одягу, в примітивних геометричних формах, можливо побачити, що форма ця потребує одного з провідних кольорів, із додаванням гармонічно поєднаних з ними. І навпаки, складна форма повинна бути виконана в одному з додаткових тотальних колірних рішень [1].

В проєктах індивідуальних моделей одягу створених Екстер чітко виявляється характер театрального художника. Момент театру безумовно присутній в підкресленій декоративності, емоціональності костюма, тих асоціаціях, що викликає його силует, форма та колорит, асоціаціях сценічних, історичних або естетичних [4]. Костюми Екстер розраховані на активний рух, прояви свого характеру в динаміці, розвитку дії. Незалежно від того, що створювала художниця: холст, начерк олівцем чи листок з блокноту, в них було завжди присутнє ясне відчуття простору, композиційна довершеність та ніби багато разів вивірена форма.

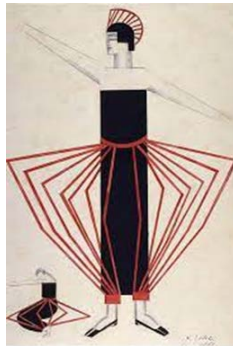
Сучасні дизайнери часто надихаються мистецтвом. А багатогранна спадщина Олександри Екстер дає можливість інтерпретувати її авангардні естетичні підходи в різних дизайн-проєктах.

Відтворюючи в матеріалі костюми за ескізами Екстер сьогодні, дизайнери занурюються в світогляд видатної мисткині, щоб зрозуміти глибше логіку створення тих або інших форм костюма. Така реконструкція образів сторічної давнини тільки підкреслює їх перспективність та модерновість.

Молодий український художник Руслан Панчук втілює в своїх роботах з ручної вишивки фрагменти ескізів Олександри Екстер, використовуючи їх пропорції, колір та динаміку ліній.

а

б

Рис. 1. а - ескізи та костюми О. Екстер до фільму «Аеліта», 1924р.; б - колекція Лілії Пустовіт для виставки «Амазонка авангарду», 2008р.

В 2008 році відома дизайнерка Лілія Пустовіт створила колекцію одягу та аксесуарів за мотивами костюмів Олександри Екстер до фільму Якова Протазанова «Аеліта» [5]. Ці футуристичні образи були продемонстровані в Національному художньому музеї України на відкритті виставки з творчого спадку Екстер (рис. 1).

На презентації монографії доктора мистецтвознавства, киянина Георгія Коваленка «Авангард Олександри Екстер: київський період» 22 жовтня 2021 року в Мистецькому Арсеналі було показано колекцію одягу дизайнера Федіра Возіанова та головних уборів бренду Zahaga. Концептуальні сукні-картини Возіанова були продемонстровані в іммерсивному перформансі «EXTER.live» у стилі контемпорарі-денс в постановці Стефанії Нолл.

ВИСНОВКИ

Потенціал естетичних підходів Олександри Екстер є цілком актуальним для сучасного дизайн-проекування костюму та створення оригінальних колекцій жіночого одягу, аксесуарів та вишивки. Проведені дослідження є підґрунтям для поширення креативних трансформацій художніх творів О. Екстер в цікаві інноваційні модні образи від українських фешн-дизайнерів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сайт «Александра Экстер» URL: <https://alexandra-exter.net/ru/%D0%B1%D0%B8%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%B8%D1%8F/> (дата звернення: 05.05.2022).
2. Экстер А. Про конструктивную одежду. *Ателье*. М. 1923. №1. С.17-18
3. Экстер А. А. Простота и практичность в одежде. *Красная Нива*. №21, 1923. С.31.
4. Дизайн театрального костюма в процессе развития авангардного искусства в Украине 20-30 г.г.XX века. Николаева Т., Баранова А., Гаевая И.Л. *The Technical – Scientific conference of Undergraduate, vaster and PHD students. Textile and Polygraphy section. Desing and Technologies in leather subsection*. Chisinau, 23-25 March, 2021 Vol. 2.P .390-394.
5. Сайт газети «День» Хвилююча зустріч амазонки авангарду й української моди URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/hvilyuyucha-zustrich-amazonki-avangardu-y-ukrayinskoyi-modi> (дата звернення: 05.05.2022).

DAVYDENKO I., NIKOLAEVA T., ROZHIN N., BONDAR O. APPLICATION OF ALEXANDRA EXTER'S AESTHETICS IN MODERN COSTUME DESIGN

The study shows the relevance of the aesthetic approaches of the outstanding artist of the XX century Alexandra Exter in modern costume design. Examples of creative projects of designers in costume reconstruction, use of artistic embroidery, creation of clothes, accessories and hats inspired by the legacy of a prominent representative of the Ukrainian avant-garde are considered.

Key words: *avant-garde, composition, costume, form, color, design project.*